

לגזית, מי בעל הבית האמיתי, לא נרתע מהפגנת-שרירים קטנונית עד כדי גיחוך. כאשר פינה את לישכתו כבניין המרכזי של בנק הפועלים בשדרות רוטשילד בתל-אביב, לא המין את ריינה, בעל התואר הגבוה יותר, אלא דאג שגזית יעבור ללישכה זאת. את זה הוא עשה על-ידי הוראה פשוטה לאנשי-המשק של הבנק: להעביר את רהיטי גזית ללישכתו בשעה 6.00 בבוקר, בטרם יגיע ריינה לעבודה.

מניות במחירים גבוהים

לוינסון לא עסק רק בקטנות, כגון אלה. הוא הלך על גדולות. על המניות של אמפיל.

פרשה כלכלית המעמידה בצל כל שערורייה מישקית שנחשפה אי פעם במדינת-ישראל. העולם הזה מסיר את צעיף הסודיות מפרשת יעקב לוינסון. השבוע מגלה העולם הזה כמה טפחים מן הסוד הגדול, ובשבועות הבאים יגלה עוד ועוד.

כאשר יעקב לוינסון כבר מדבר, הוא מתכוון בריוק למה שהוא אומר. הוא אכן נסע לארצות-הברית כדי "למלא מצברים". במלוא מובן המילה. אלא שהוא התכוון למלא את המצברים החומריים שלו.

יש להניח שכאשר יצא ב־1977 לניו-יורק, היתה התוכנית כבר ברורה לגמרי לנגד עיניו. הוא סיים בהצלחה רבה את בניית השלב הראשון כטייל התלת-שלבי שלו. הצלחתו המסחררת בעיסקי בנק הפועלים עשתה אותו לייצור-על בעיני חברת העובדים. כאשר יצא

והנה באה מהלומה נוספת: לוינסון עזב גם את "אמפיל". זה קרה לפני שבועיים, באחד בינואר 1984.

לכאורה, זה היה צריך להדהים את כל המערכת, את ציבור אנשי-העסקים ואת הציבור הרחב, הווכרים כולם את לוינסון כאיש-המפתח של הכלכלה הישראלית.

כי הנה קם לוינסון, בביכול, ועזב את המערכת כולה. הוא נשאר לחלוטין בחוץ, בלי כל מישרה.

ולא ברעש גדול, לא תוך פיצויים איריים, לא כדי להתחיל בקריירה פוליטית מפוצצת — אלא סתם כך, בקול רממה רקה.

העובדה שמהסכה זו התחוללה בשקט, ששום בליתיקשורת בישראל לא פירסמה אותה בכותרות ראשיות, שלא נשאלו בסומבי שום שאלות מביכות — היא עדות לקיום קשר-שתיקה שהארץ לא ראתה עדיין כמותו. מחוץ לתחומים ביטחוניים כמזוים שבכמוסים.

לוינסון פשוט פרש, עזב, נעלם. אבל לא בדיוק.

כי לפני כן קרה משהו, שהוא הסוד הכמוס ביותר במדינת-ישראל: חברת העובדים הקימה ועדה לחקר את פרשת יעקב לוינסון.

ועדה זו לא קמה בנקל. כאשר הצטברו הפרטים, הבין יו"ר ההנהלה של בנק הפועלים, גיורא (ג'ורג') גזית, שמתחת ליסודות המוסד מתקתקת פצצת-זמן נוראה. הוא החליט לנתק את הפתיל. לפני שיהיה מאוחר מדי.

בסודי-סודות, בצמרת המצומצמת ביותר של הבנק, החלה סידרת-עימותים, שבה התייצבו תומכי-לוינסון מול תובעי-החקירה. תומכי לוינסון, ובראשם אפרים ריינר, כמעט ניצחו — כאשר המחנה היריב שם על השולחן ערימה כה מרהימה של עובדות, עד כי אי-אפשר היה לעמוד בפניהן.

לסוד העניין הוכנס מזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו. בליט ברירה, מינה ועדת-חקירה,

יעקב לוינסון, נשיא חתימתו הלוועידה של יעקב לוינסון על אחד המסמכים שהוגשו לרשם-החברות במדינת דלאווייר האמריקאית על-ידי חברת יו-אס-איי (ראשי-התיבות, באנגלית, של המילים ארצות-הברית וישראל). שלוינסון משמש כנשיאה. זאת חברה המתחרה במישרין באמפיל.

איש לא עמד בדרכו, אולי מפני שמי שידע מה מתרחש ידע גם מאיזה צד הלחם מרוח. כך מוכר "בנק הפועלים" ל"אמפיל" נכסים יקרי-ערך במחיר הרשום בספרים, שהוא כמובן מחיר היסטורי ואססי, שנשחק על-ידי הפחת והאינפלציה, ויצר בכך רווח-הון עצומים לבעלי-המניות של "אמפיל".

ולוה בריוק חתר לוינסון, כנראה, תוך שנה עלה ערך המנייה של "אמפיל" בבורסה האמריקאית מ־95 סנט המנייה עד ארבעה דולר המנייה. רווח של 320% לשנה, במונחים דולאריים, זה באמת משהו.

בלי לחשוך בכשרים, קל מאוד להניח שמי שמקורב לאימפרייה בנקאית היה יכול לקבל הלוואה כדולארים, לא דווקא מהמרכז הישראלי, אלא מסניף בארצות-הברית או באיי קיימן למשל, בראשית אותה שנה, לרכוש מניות אמפיל במחיר הנמוך, וכאשר היה מוכר אותן כעבור שנה היה עדיין נשאר, גם אחרי תשלום ריבית בנקאית של, נאמר, 20%, כרווח הנאה מאוד של 250%.

מובן שיהיה גם צריך שיהיה מישהו המוכן לקנות את המניות במחירים הגבוהים. גם זה היה כתוכניתו של לוינסון. הוא לא השאיר שום רבר למיקרה.

וזהי אחת הפרשיות המזוירות ביותר בפרשה המזוירה כולה.

מכיוון שחברת אמפיל הוקמה מלכתחילה אך ורק כדי לגייס באמריקה הון למען ישראל, היה זה טבעי שלבנק הפועלים, כגורם הישראלי, תהיה בה השליטה, ואילו הרווחים יינתנו למשקיעים האמריקאיים. לכן היו לבנק

AUTHORIZED STOCKS		A. BEGIN PERIOD		B. END PERIOD		C. DESIGNATION OR CLASS		D. NUMBER OF SHARES		E. PAR VALUE PER SHARE		F. NUMBER OF SHARES ISSUED		G. TOTAL GROSS ASSETS		H. ASSETS IN CD	
6	18-82	9	30-82	Common	100,000	\$1.00	45,000	4,568,450	9	30							
5	18-82	9	30-82	Preferred	50,000	\$1.00											

של דולר אחד. כל אחת. אולם בעמודה המחייבת את מירוס הנכסים, מופיעים נכסים בשווי הגדול פי מאה — 4568450 דולר. למטה: תעודת הרישום של חברת יו-אס-איי. האם נכסים מדהימים אלו נצברו מתוך רווחי מניות שעלו במשך שנה אחת ב־320% הכל אפשרי.

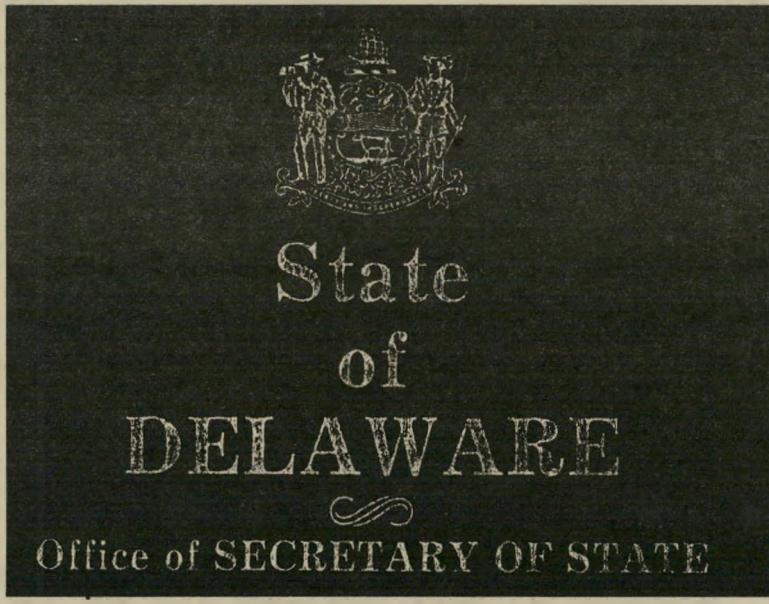
מניין הכסף בדוח התקופתי שהגישה חברת יו-אס-איי לרשם החברות בדלאווייר, כמה חודשים אחרי תחילת פעילותה, כדרישת החוק האמריקאי, מצויין, בפירוט, כי ביום רישום החברה היה הונה המונפק 45 אלף מניות רגילות

הפועלים כשני-שלישים של מניות ההצבעה, המקנות את השליטה בחברה, אך רק רבע ממניות הבעלות, הקובעות את החלק ברווחים. בתימרון נועז ניגש יעקב לוינסון, האיש שבא כביכול לייצג את האינטרסים של בנק הפועלים באמפיל, והציע להפוך את הקערה על פיה. הוא הסביר כי מטעמי הבורסה האמריקאית רצוי לבטל את השפעת-היתר של בנק הפועלים, על-ידי שינוי הרכב המניות של אמפיל.

המטרה: הורדת ההשפעה של "בנק הפועלים" ב"אמפיל" משני שלישים לכדי רבע. הרב נעשה בצורה נועזת. היועץ המישפטי של אמפיל, יהודי בשם לורנס לפקוביץ, הודיע לרשות האמריקאית המוסמכת — ועדת-ניירות-הערך — שנקבעה אסיפה מיוחדת של בעלי-המניות של אמפיל, כדי לשנות את הרכב המניות ברוח זו. להודעה צורפה תוכנית מפורטת של החלוקה החדשה.

הרבך המדהים הוא שלפקוביץ, איש "אמפיל", שבה היה ל"בנק הפועלים" שליטה מוחלטת, הודיע הודעה בזאת מבלי שמנהלי "בנק הפועלים" בארץ הסכימו לכך, ובנראה גם מבלי שיידעו על כך. מי נתן לו את ההוראה? קרוב לוודאי ששערוריה זו היתה מתבצעת, ושהשליטה בחברה, שאליה הועברו לאחרונה נכסים עצומים מן הארץ, היתה יוצאת מידיים ישראליות לידים אחרות ומיסתוריות. אך בשלב זה היתה, סווי-סוף, התערבות. המפקחת הודיעה את המסקנת על הבנקים בארץ, גליה מאור, וזו התערבה ברגע האחרון ותבעה לבטל את האסיפה.

המפקחת התערבה מפני שראתה כי השליטה בחברה, החולשת גם על כמה בנקים ישראלים, יוצאת מידיים ישראליות. האסיפה בוטלה, אך כוזה לא הסתיים העניין. כנצוץ שניו אחר, מתוך הרבה יותר, בנק הפועלים נבהל בצורה מספקת כדי שיוזק לקנות

וואת, ככל הנראה, הסיבה האמיתית לשהותו האחת ולשהותו החוזרת בארצות-הברית. היה זה השלב הראשון במילוי המצברים שלו וההכנה לשילוח השלב השני כטייל התלת-שלבי שלו. אחרי השלב הראשון, שבו קבע את מעמדו המובן מאליו, המקובל על הכל, באימפריית "בנק הפועלים", בא השלב השני — מעבר לחברת "אמפיל" הקטנה והסיכנה לבית-קיבול גדול של ניכסי "בנק הפועלים".

לארצות-הברית והציע את נפתלי בלומנטל כיו"ר מועצת-המנהלים של בנק הפועלים ואת אפרים ריינר ליו"ר ההנהלה, לא היתה שום בעייה. ההצעה נתקבלה. כאשר החליט ב־1979 לעשות אתנחתא ולשוב לארץ, שוב לא היתה שום בעייה. בלומנטל זו עוד לפני כן, באכירות הצידה, למנכ"לות כור, ולוינסון חזר ותפס את המקום הישן שלו. וכאשר החליט ב־1981 לצאת שנית לארצות-הברית, גם אז לא היתה בעייה. הוא העלה את ריינר למישרתו, והביא את גיורא גזית, מי שהיה החשב הכללי של ממשלת-ישראל, לתפקיד יו"ר ההנהלה, וכדי להראות לריינר, וגם

בהרכב שני חברים של מועצת-המנהלים של בנק-הפועלים.

העובדה שניתן היה למנות ועדת-חקירה במקום הזה ולתפקיד הזה, מבלי שאף מילה אחת תדלוף לבלי-התיקשורת, מעידה אף היא על חומרת הפרשה, שאין דומה לה בתולדות המדינה. כל הנוגעים בדבר חששו שפירסום העניין יגרם לרעידת-אדמה פוליטית וכלכלית, שאת סוסה מו ישרונו.

ועדת-החקירה הפנימית היתה מורכבת משניים: מנכ"ל סולל-בונה, שרגא רוטמן, איש חסר-פניות ונקי-כפיים, שהחלים זה עתה מהתקילב, ועמרים סיוון, יו"ר מועצת-המנהלים של חברת תיעוש ההסתדרותית, לשעבר מנכ"ל מישרד-האוצר ומי שהיה מועמד לתפקיד נגיד בנק ישראל.

הוועדה עדיין יושבת, וכאשר תסיים את חקירותיה תגיש את מימצאיה למזכיר הטרי של חברת העובדים, דני רוזוליו, איש קיבוץ כברי בגליל המערבי. היה זה רוזוליו, רועה-צאן במישקו, שהסביר פעם כי למד הרבה במיקצועו החקלאי. למשל: שהרועה אסור לו לרוץ. הוא צריך ללכת. והרועה גם חייב להיות שקט, לא עצבני.

אלא שפרשת לוינסון קיבלה מימדים המחייבים לרוץ, ואשר לעצבים, יצטרכו האחראים, אשר נתנו לעניינים להידרדר, להיות בעלי עצבים חזקים מאוד. הם יצטרכו להסביר הרבה מאוד.

טפחים מהסוד הגדול

תוך אתריות ציבורית, ואחרי שחזר, בדק ווידא את העובדות, החליט העולם הזה לשבור את קשר-השתיקה בפרשת יעקב לוינסון.